

2022 UKRAINIAN JOURNAL ЕКОНОМІСТ #9-12

ПОДІЇ, ОСОБИСТОСТІ та ІДЕЇ, ДОСЛІДЖЕННЯ та ПРОГНОЗИ

EVENTS, PERSONS & IDEAS, RESEARCHES & FORECASTS

ування. Для скорочення поточних витрат застосовуються такі шкідливі для фінансового стану підприємств механізми як хронічна затримка відшкодування ПДВ експортерам.

Слід підкреслити, що зазначені елементи фінансової політики продукують постійне відтворення проблем для розвитку економіки та наповнення державного і місцевих бюджетів. Емісійне фінансування дефіциту бюджету та неспівставна з обліковою ставкою доходність ОВДП посилюють інфляційний і девальваційний тиск на бізнес, який на фоні високої вартості капіталу сприяє падінню ефективності виробництва і тінізації економіки, що знижує прибутки підприємств і бюджетні надходження. Як наслідок проблема бюджетного дефіциту і його фінансування лише загострюється. За таких умов, достатньо ймовірно є стагфляція економіки.

Для запобігання зазначеним ризикам фінансова політика потребує системного корегування. Очевидно, що підчас війни фінансова політика має орієнтуватися не лише на короткострокові цілі, а й враховувати наслідки сьогоденних тактичних рішень для стабілізації фінансів країни після війни. Поступово мають створюватися передумови для відновлення методів монетарної політики та принципів валютної системи, притаманних ринковій економіці. В цій площині важливо вже зараз забезпечувати доходність ОВДП на рівні, що стимулює інвестиції в державні

цінні папери та відповідно вкладення на депозити в національній валюті.

Повертатись до довоєнної системи оподаткування є недоцільним через її неспроможність забезпечити післявоєнне відновлення економіки. Масштаб задач щодо відбудови й розвитку країни потребуватиме докорінної зміни інвестиційного клімату. Для цього буде необхідно реформувати систему оподаткування на принципах зменшення податкового навантаження на інвесторів і мінімізації корупційних ризиків.

У процесі удосконалення фінансової політики необхідно враховувати взаємозв'язок її складових. Наприклад, істотною умовою лібералізації системи оподаткування є нормалізація бюджетних дисбалансів. Нарешті, будь-які зміни у фінансовій політиці мають сприяти процесу набуття Україною статусу члена Європейського Союзу.

Список використаних джерел:

1. Державна служба статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>.
2. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/markets/exchangerate-chart>.
3. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану: Закон України від 15.03.22 р. № 2120-IX.
4. Міністерство фінансів України. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/budget/gov/>.

УДК 001.895:657

ОБЛІКОВІ ОСОБЛИВОСТІ ВІДОБРАЖЕННЯ ВИТРАТ НА ІННОВАЦІЇ В ПРАКТИЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Наталія Гавриленко

По мірі зростання конкурентоспроможності виробничих підприємств, їх бухгалтера все частіше стикаються із проблемою обліку витрат, які мають місце при проведенні комплексу заходів по створенню нових продуктів і просуванню їх на ринок. Такий облік завжди вважався одним із найскладніших і досліджуваних [1; 2, с. 109; 3, с. 321; 4, с. 53; 5, с. 179], оскільки його об'єкти дуже часто є «ланцюговими реакціями», які, до того ж, відбуваються не де-небудь, а в сфері нематеріальних активів, або ж на її стику.

Ознайомившись з обліковою політикою декількох господарюючих суб'єктів, які здійсню-

Nataliy Havrilenko, PhD (Economics), associate professor Admiral Makarov National University of Shipbuilding
Accounting features of the display of costs on innovation in the practical activities of enterprises

The introduction of new types of products at enterprises takes place through capital investments and operational activities. We believe that for the formation of an accounting policy regarding the above-mentioned costs, their composition is of considerable importance. It has been proven that in some cases it is problematic for enterprises to distinguish between subscriptions that are reflected in the 371 subaccount and directly the costs of future periods that are debited to the 39 account.

Keywords: accounting, tax accounting, innovation costs, new product development costs, income tax.

ють освоєння нових видів продукції, нами було виявлено конкретні упущення щодо витрат майбутніх періодів. Так, ми вважаємо, що для формування облікової політики щодо вищезазначених витрат доволі важливе значення має їх склад. Підприємствам у деяких випадках буває проблематично розмежувати передплати, які знаходять своє відображення на 371 субрахунку і безпосередньо витрати майбутніх періодів, які списуються на 39 рахунок. Схема обліку витрат на освоєння нових видів продукції наведена на рисунку 1.

Рис. 1. Схема обліку витрат на інновації використанням рахунку 39 «Витрати майбутніх періодів»

Облікові процедури списання витрат на освоєння нової продукції на досліджуваних підприємствах відбуваються у міру їх виникнення - бухгалтера відображають їх у складі поточних витрат за повною вартістю. Ознайомившись з обліковими записами деяких підприємств щодо об'єкту дослідження, ми виявили, що для обліку таких витрат операційної діяльності бухгалтер на практиці використовує чотири таких рахунки:

- 23 «Виробництво»;
- 39 «Витрати майбутніх періодів»;
- 941 «Витрати на дослідження та розробки»;
- 91 «Загальновиробничі витрати».

Понесені підприємствами витрати на дослідження та розробки відносяться до складу інших операційних витрат та зменшують фінансовий результат до оподаткування у тому періоді, коли вони були нараховані.

Ми вважаємо, що найбільш зручним для бухгалтерів господарюючих суб'єктів, які здійснюють інновації, та несуть витрати на освоєння нової продукції, є ведення обліку витрат на освоєння нової продукції з використанням субрахунку 941.

Задля забезпечення інформаційних потреб системи управління таких підприємств даними про витрати на інновації, пропонуємо деталізувати субрахунки до рахунків, що використовуються фірмою і розробити раху-

нки для обліку інноваційних витрат, враховуючи підходи до їх обліку.

Також ми вважаємо, що буде доцільним створення єдиної методики обліку витрат на освоєння нової продукції, яка завжди сприятиме забезпеченню достовірності інформації, систематичному виявленню резервів для зменшення витрат, підвищенню аналітичності інформації.

Щодо податку на прибуток, то тут, оскільки всі досліджувані підприємства є великими платниками податку, то у них податковий облік цього податку не обмежується правилами бухгалтерського обліку, тому для його розрахунку бухгалтерам доводиться коригувати бухгалтерський фінансовий результат на суми податкових різниць. Тобто, врешті-решт, на об'єкт оподаткування підприємств, які здійснюють інновації впливає тільки

амортизація, визнана за податковими правилами. Тобто досліджувані підприємства змушені ввести окремий податковий облік операцій з нематеріальними активами. В зв'язку з цим, при здійсненні зарахування нематеріального активу до складу активів, підприємствам не слід забувати сформулювати його первісну вартість у податковому обліку, а також визначитися з податковим методом нарахування його амортизації та встановити строки її нарахування для цілей оподаткування.

Список використаних джерел:

1. Гавриленко Н. (2021). Актуалізація податкового потенціалу великих платників податків. *Економіка та суспільство*, (30). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-30-37>.
2. Гавриленко Н.В., Грищенко О.В., Козіцька Н.О. Застосування методичних аспектів управлінського обліку на підприємствах одного та дрібносерійного виробництва. *Економічні науки : Вісн. ДНДІСЕ*. Дніпро, 2021. №1 (03). С. 109-115. URI: <http://rep.nuos.edu.ua/server/api/core/bitstreams/1d66d78c-ff13-47fc-871b-cff90f3ae236/content>.
3. Kozitska N., Havrilenko N. Management accounting and Internal economic of Production processes. *Cambridge journal of education and science*. Cambridge University Press, 2015. №2 (14), P. 321-329.
4. Гавриленко Н.В., Швед В.Ю. Податково-

облікові ризики витрат на маркетинг. *Сучасний маркетинг: стратегічне управління та інноваційний розвиток* : м-ли II міжнар. наук.-практ. конф. до 90-річчя заснування ХНТУСГ. – Харків, 2020. С. 53–56. URI: <http://eir.nuos.edu.ua/xmlui/handle/123456789/4688>.

5. Гавриленко Н. В., Грищенко О.В. Поста-

новка обліку на вітчизняних малих і середніх підприємствах: організаційно-управлінський аспект. *Development strategy of science and education* : Collection of scientific articles. Fidelite editions: Namur, Belgique, 2017. P. 179–182. URI: <http://eir.nuos.edu.ua/xmlui/handle/123456789/6302>.

УДК 330.341

СУЧАСНІ АСПЕКТИ ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ

Петро Карась

В складних умовах війни в Україні вкрай важливим є забезпечення надійного та стабільного функціонування національної банківської і фінансової системи, максимальне забезпечення потреб оборони країни, безперебійне функціонування системи державних фінансів та об'єктів критичної інфраструктури. Глибока економічна та фінансова кризи, обумовлені війною росії проти України, являються суттєвими негативним чинником для вітчизняного фінансового сектору як сьогодні, так і в довготривалій перспективі. Але, все ж таки, банки успішно протистоять викликам війни завдяки значному запасу міцності, своєчасній реакції НБУ та здійсненій роботі над реформою сектору протягом останніх років.

Як свідчать дослідження вітчизняних та міжнародних експертних інститутів, втрати ВВП України у 2022 році внаслідок військової агресії РФ можуть становити від 30% до 50%. В абсолютних цифрах у цінах 2021 року це відповідатиме 1,6-2,7 трильйонів гривень (56-92 млрд доларів США) "невиробленої" продукції упродовж року. Окрім того, матеріальні збитки внаслідок масштабних руйнувань інфраструктурних та цивільних об'єктів оцінюють від 500 до 1000 млрд доларів США.

Слід відзначити, що спочатку 2022 року макроекономічна ситуація залишається непростю, коли темпи інфляції в березні зросли до 13,7% проти 10% за результатами січня. Кошти юридичних осіб у банківській системі за I квартал зменшилися на 10,9% за балансовими даними, з урахуванням девальвації обмінного курсу гривні на 16,9%. Бізнес зменшив залишки коштів у банківській системі майже на 75 млн грн та \$950 млн у валютному еквіваленті. З урахуванням втрат основних фондів, логістичних можливостей, експортно-імпортних потоків, очікувати приросту в обігових коштах бізнесу

Petro Karas, PhD (Economics), associate professor
Admiral Makarov National University of Shipbuilding

Modern aspects of the financial sector of Ukraine

Modern aspects of the domestic financial sector in war conditions are studied. The trends in the functioning of the financial system were analyzed and directions for its strengthening were determined for the post-war development of the economy of Ukraine.

Key words: financial sector, banking system, financing, development

за цей період було не варто. Отже, повномасштабний напад росії на Україну та спровоковане ним зростання внутрішніх та зовнішніх ризиків для фінансового сектору України та економіки в цілому стали ключовим викликом функціонування вітчизняної економіки.

Проте, національна банківська система, навіть в нинішніх умовах воєнного стану, має достатній ресурс міцності для посилення своїх посередницьких функцій та розширення кредитної підтримки економіки, як важливого джерела покриття проблем фінансування малого і середнього бізнесу. Зокрема, ще у квітні поточного року ліквідність банківської системи (депозитні сертифікати + кореспондентські рахунки) досягла рекордних значень з початку воєнної агресії РФ і станом на кінець дня 15.04.2022 становила 227 млрд грн (+9,2 млрд грн за тиждень), в т.ч.: у депозитних сертифікатах НБУ – 170,1 млрд грн (+2,6 млрд грн за тиждень); на кореспондентських рахунках в НБУ – 56,7 млрд грн (+6,7 млрд грн за тиждень). Ще близько 50 млрд грн банківської ліквідності знаходиться у вигляді готівки в касах банків [3].

Серед факторів налагодженої роботи фінансового сектору слід відзначити зміни і у грошово-кредитній політиці НБУ. Так, нещодавно Рада Національного банку України затвердила важливий документ «Основні засади грошово-кредитної політики на період воєн-